

2021-04-08
S2021/03343 (delvis)

Socialdepartementet

Folkhälsomyndigheten
171 82 Solna

Uppdrag att stödja genomförandet av den förnyade strategin för politiken avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak och nikotin samt spel om pengar 2021–2025 (ANDTS-strategin)

Regeringens beslut

Regeringen ger Folkhälsomyndigheten i uppdrag att stödja och vara pådrivande i genomförandet av den förnyade strategin avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak och nikotin samt spel om pengar, den s.k. ANDTS-strategin 2021–2025 (prop. 2020/21:132) i enlighet med den inriktning som anges i propositionen. Folkhälsomyndigheten ska ta initiativ och utforma insatser inom ramen för uppdraget utifrån de prioriteringar som myndigheten bedömer som angelägna för att uppnå strategins mål. Inom ramen för uppdraget ska Folkhälsomyndigheten verka för ett effektivt och kunskapsbaserat arbete som möter kommuners, regioners och andra aktörers behov. Myndigheten ska även inom ANDTS-området verka för en övergripande nationell samordning och ett kunskapsbaserat arbete, ansvara för en samlad verksamhetsrapportering och uppföljning inom området, liksom förvaltning och vidareutveckling av de uppföljningssystem som behövs.

Folkhälsomyndigheten ska lämna förslag på hur en långsiktig hållbar utveckling, förvaltning och spridning av kunskapsbaserade arbetssätt och metoder bör organiseras för att stödja det lokala och regionala ANDTS-förebyggande arbetet. Förslaget ska finansieras inom ramen för befintliga medel. Förslaget ska lämnas i samband med rapportering 2022.

Uppdraget ska genomföras i nära samverkan med Socialstyrelsen som har regeringens uppdrag att inom sitt ansvarsområde stödja genomförandet av strategin samt att stärka och utveckla stödet till barn som anhöriga (S2021/03341, S2021/03118) och i nära dialog med länsstyrelserna samt

med de av civilsamhällets organisationer som Folkhälsomyndigheten finner relevanta. Vidare ska Folkhälsomyndigheten vid behov föra dialog med och inhämta data från andra aktörer i den mån det bedöms relevant för uppdragets genomförande.

Folkhälsomyndigheten ska vidare under 2021 fortsätta det utvecklingsarbete som påbörjats genom tidigare regeringsuppdrag om vissa tobaksfrågor (S2019/02384/FS) för att ta fram ändamålsenlig uppföljning inom tobaks- och nikotinområdet, med fokus på nya produkter satta på marknaden. I uppdraget ingår att genomföra fördjupade analyser i syfte att identifiera områden där kunskapen är begränsad och där en ökad förståelse om bruk av nya tobaks- och nikotinprodukter kan bidra till det förebyggande arbetet. Arbetet ska syfta till att ge kunskap om utvecklingen av användningen av nya produkter, särskilt bland barn och ungdomar, samt öka kunskapen och bidra till ett ändamålsenligt förebyggande arbete inom tobaks- och nikotinområdet.

Mot bakgrund av ANDTS-strategins sektorsövergripande karaktär bedömer regeringen att en förutsättning för att nå strategins mål är att berörda myndigheter ser sin roll i strategins genomförande. Vid genomförande av uppdraget ska Folkhälsomyndigheten inhämta kunskaper och erfarenheter från myndigheter som är av särskild betydelse för genomförandet och uppföljningen av ANDTS-strategin. Dessa myndigheter är Arbetsmiljöverket, Brottsförebyggande rådet, Ekobrottsmyndigheten, Inspektionen för vård och omsorg, Jämställdhetsmyndigheten, Konsumentverket, Kriminalvården, Kustbevakningen, Läkemedelsverket, länsstyrelserna, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Polismyndigheten, Rättsmedicinalverket, Skatteverket, Socialstyrelsen, Spelinspektionen, Statens institutionsstyrelse, Statens skolverk, Trafikverket, Transportstyrelsen och Tullverket.

Regeringen har ställt sig bakom målet om ett rökfritt Sverige 2025, som innebär att färre än fem procent i befolkningen ska röka 2025. Inom ramen för uppdraget ska Folkhälsomyndigheten följa utvecklingen av målet ur ett jämlikhetsperspektiv.

Folkhälsomyndigheten ska senast den 1 maj 2022 och därefter årligen till Regeringskansliet (Socialdepartementet) under perioden 2023–2026, lämna en rapport över uppdraget. Rapporten ska innehålla en bedömning av verk-

samheter som Folkhälsomyndigheten och andra berörda myndigheter under föregående år har genomfört inom ANDTS-strategins insatsområden, synliggöra utvecklingen inom olika insatsområden och strategins mål samt fungera som underlag för att identifiera möjliga samverkansområden och frågor som kan behöva prioriteras på nationell, regional och lokal nivå.

Folkhälsomyndigheten ska senast den 1 maj 2025 inkomma med en samlad uppföljning av ANDTS-strategin till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Uppföljningen ska omfatta utvecklingen i förhållande till strategins mål samt den verksamhet som har genomförts under strategiperioden inom de insatsområden som anges i ANDTS-strategin, liksom en bedömning av strategins resultat. Folkhälsomyndigheten ska även i den samlade uppföljningen inkomma med förslag som kan utgöra underlag för utformningen av den fortsatta ANDTS-politiken.

Folkhälsomyndigheten får för uppdragets genomförande använda 16 000 000 kronor under 2021. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg anslaget 2:5 Åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak samt spel, anslagsposten 1 Del till Kammarkollegiet. Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska ske senast den 1 december 2021. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2022. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning över använda medel lämnas till Kammarkollegiet. Rekvisition, återbetalning och redovisningar ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

Folkhälsomyndigheten är förvaltningsmyndighet för verksamhet som rör folkhälsa och ska verka för god och jämlik hälsa i hela befolkningen. Myndigheten arbetar med att samordna folkhälsoarbetet på nationell nivå och stödja berörda aktörer i såväl genomförande som uppföljning av arbetsformer, metoder, strategier och insatser på folkhälsoområdet samt följa upp effekterna av dessa. På området för alkohol, narkotika, dopning, tobak- och nikotin samt spel om pengar har myndigheten en särskild roll avseende kunskapsutveckling och kunskapsförmedling, nationell samordning samt uppföljning och tillsyn inom alkohol- och tobaksområdet.

Den 18 mars 2021 beslutade regeringen propositionen En förnyad strategi för politiken avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om

pengar 2021–2025 (prop. 2021/22:132), den så kallade ANDTS-strategin. Med den förnyade strategin vill regeringen tydliggöra inriktningen på ANDTS-politiken och skapa förutsättningar för ett helhetsgrepp inom området. Förutom alkohol, narkotika, dopning och tobak inkluderas i den förnyade strategin även spel om pengar samtidigt som tobaksbegreppet vidgas till att också omfatta nikotinprodukter. Därutöver ingår även narkotikaklassade förskrivna och icke-förskrivna läkemedel i strategin. Strategin gäller för perioden 2021–2025. Utgångspunkten för strategin är det övergripande målet om ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och spel om pengar, samt ett minskat bruk av tobaks- och nikotinprodukter.

Statens roll är att ansvara för lagstiftning och tillsyn samt att främja och stödja en utveckling inom ANDTS-området som svarar mot medborgarnas behov.

Arbetet bör utgå från ett barnrättsperspektiv och funktionshinderperspektiv samt jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv. Även anhörigperspektivet bör uppmärksammas. I genomförandet ska de grupper som löper störst risk att drabbas av ohälsa orsakade av ANDTS uppmärksammas.

Uppdraget ska genomföras med hänsyn till folkhälsopolitikens mål om att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna under en generation och dess delmål samt Folkhälsomyndighetens framtagna stödstruktur för den statliga folkhälsopolitiken. Vidare bör uppdraget där så är lämpligt samordnas med myndighetens uppdrag inom närliggande områden, till exempel psykisk hälsa, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), insatser för barn och unga samt det generella folkhälsopolitiska arbetet.

På regeringens vägnar

Ardalan Shekarabi

Kalle Brandstedt

Kopia till

Statsrådsberedningen
Finansdepartementet/S3, SFÖ
Justitiedepartementet/PO, KRIM, SSK
Socialdepartementet/FS, SOF
Utbildningsdepartementet/S
Arbetsmiljöverket
Brottsförebyggande rådet
Ekobrottsmyndigheten
Inspektionen för vård och omsorg
Jämställdhetsmyndigheten
Konsumentverket
Kriminalvården
Kustbevakningen
Läkemedelsverket
Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
Polismyndigheten
Rättsmedicinalverket
Skatteverket
Socialstyrelsen
Spelinspektionen
Statens institutionsstyrelse
Statens skolverk
Trafikverket
Transportstyrelsen
Tullverket
Länsstyrelserna
Sveriges Kommuner och Regioner